

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo
se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1570.

Upravištvo
Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto

9.40 K.

za pol leta 4.70 K.

Pozamezna štev. 18 vin.

Slovenski železničarji na Goriškem, pozor!

In spet smo v novem volilnem boju deželnozborskih volitev na Goriškem. Zakrivile so ga meščanske stranke, katerih kandidatje in agitatorji volilce na vseh koncih in krajih farbajo, češ, da bodo zastopali njih interese.

Danes, ko stojimo pred pragom novih volitev, ki bodo spet zahtevale ogromnih žrtev od prebivalstva, ki je že itak izsesano do mozga, je dolžnost nas vseh, da si povemo marsikaj, pa brez očitanih, v obraz in tako napravimo novo, boljšo pot naši bodočnosti.

Pred vsem je potrebno, da si pogledamo pozicijo zadnjih deželnozborskih volitev. Dobro se še bodele spominjali, koliko obljub smo prejeli takrat od liberalnih, kakor tudi od klerikalnih kandidatov, — kar mleko in med se jim je cedilo iz ust. Pa spet smo prišli žalibog do spoznanja, da so bile to le obljube, da se je šlo tem ljudem le za poslanske stolice, katere so potem, ko so jih dosegli, izkoriščali v našo škodo. Mesto, da bi bil na novo izvoljeni zbor deloval v korist prebivalstva goriške dežele, je zabredel predaleč v strankarske in osebne homatije, ki pa niso nobena zdrava podlaga takim zastopom, ljudstvo pa mu je postalo na ta način deveta briga.

Ko smo potem tem kozlopolitikom, mi soc. demokratje, vse to očitali, so nam kratkomalo odgovorili, da mi skrbimo le za delavca v škodo majhnega kmeta, pri tem pa niso računali, da je delavec primoran zahtevati poviška, ko na drugi strani kmet gleda na to, da čim dražje proda svoj pridelek. Reklo se je, kmet, veliki kmet; mali kmet ne pride tukaj niti v poštev, ker ne pridela niti toliko, da bi lahko pošteno preživel s svojim pridelkom sebe in svojo družino; da bi si pa pomagal do raznih tehničnih iznajdb, o tem ni

niti govora, ker mu primanjkuje izobrazbe. Pomanjkanje izobrazbe pa mu tudi brani priti do tistega upliva, ki bi ga mogel doseči pri svojih zastopnikih-poslancih.

Na Krasu imamo n. pr. dosti lokalnih vprašanj; nimamo ne zdrave pitne vode, ne dobrih cest, pa tudi kar se tiče stanovanj gre vse narobe. Vsega tega pa so krive meščanske stranke, ki zidajo svoj obstanek na nerazsodnosti, na nezavednosti in na mizernem stanju ljudstva. Kaj bi pač potem obljubljali, če bi imelo ljudstvo vsega dovolj. Krivo pa je vsega tega ljudstvo samo, ker se ne zaveda svojih pravic, in ne zna zahtevati tega, kar mu gre po pravici in zakonih.

Socialna demokracija se obrača do vsakega naroda, ko pravi:

«Izobrazuj se ljudstvo, in zahtevaj od svojih poslancev, da bodo delali po tvoji volji in ne zase. Ni potreba, da se pridejo hvalisati sami sebe, delo naj jih samo hvali, če ga kaj opravijo.

Tega se pa ne doseže tako dolgo, dokler ne poseže vmes soc. dem. stranka.

Tudi poslednja se vdeleži volitev v splošni kuriji v polnem obsegu.

Svesta si je, da ne pride do popolne zmage, ker bi v deželnem zboru med drugimi itak ne prišla do popolne veljave, a gre v volivni boj le za svoja dobra načela, potem katerih nam bo mogoče priti do naših zaželenih ciljev. Vsak glas, ki bo oddan za naše kandidate, bo ognjevit protest proti vladajočim, bedno ljudstvo zapeljujočim meščanskim strankam. Dokument bo, da se je začelo tudi slovensko ljudstvo po Goriškem otresati krivic, ki se mu godé vsled današnjega volilnega reda. Z glasovanjem za njo se bo demonstriralo za splošno in jednako volivno

pravico v javne zastoje. Število glasov bo spričevalo, da se zaklepa odpravo današnjega krivičnega režima, da se zahteva splošno zavarovanja na starost in za onemoglost, za preskrbo vdov in sirot.

V imenu tega se bo glasovalo za soc. dem. kandidate.

Goriški proletarijat hoče vedeti, kako se upravlja deželno imetje. Če si je s svojo solidarnostjo izvojeval spošno in jednako volilno pravico za državni zbor, je zrel tudi za deželni zbor.

Enake dolžnosti, jednake pravice; toraj ven s splošno in jednako volilno pravico, za katero naj bi se vodil boj na celi črti slovenskega naroda, in kateri se upirajo meščanske stranke.

In kakor imamo pravico delati, imamo tudi pravico živeti in tudi naši otroci in naše žene.

Na dan tedaj z zavarovanjem proti nezgodam pri delu in na polju. Tudi na polju, ker mali kmet je tako potreben zavarovanja, ko delavec.

Naložene so nam dolžnosti, zahtevajmo tudi naše pravice jedno za drugo, do končne zmage med pravico in krivico.

V boj, na delo in agitacijo za soc. demokracijo, ker z bojem za njo, gremo tudi v boj za slošno in jednako volilno pravico, za splošno zavarovanje za starost in onemoglost.

Dne 26. septembra bo dan, ko se ima pokazati, kako se zavedamo naših pravic:

Vse mora na volišče, niti jeden delavec-železničar, ki je stanovsko, zaveden, **ne sme manjkati** in vsak, ki sledi zatiranju in izžemanju delavskega stanu, bo napisal na glasovnico vse tri delavske kandidate, kandidate soc. dem. delavske stranke, ki so:

Josip Marica

kamnosek v Nabrežini

Dr. Henrik Tuma

odvetnik v Gorici

Anton Vrčon

mali posestnik in trg. v Škriljah-Dobravljje

Živela splošna in jednaka volilna pravica! Živelo zavarovanje za starost in onemoglost!

Živela socialna demokracija!

Nauki iz zadnjega leta.

Morda je ravno sedanjí čas, ko se pripravlja slovenska javnost na spomin septembrskih dogodkov, pripraven, da tudi mi pogledamo, kako so se stvari spremenile in kako so le-ti uplivali na naše razmere. Vsem našim sodrugom je gotovo še živo v spominu, da smo v tistih časih dejali, da so nade naših največjih kričarjev brezumne in da bode narod plačal stroške onih idej, ki vsaj sedaj še niso zrele. Napadalo se nas je, kakor se nas vedno napada, kadar zahtevamo jasnosti, narodni izdajalci smo bili, kakor vže večkrat in vzlic temu smo ostali mirni, dobro poznaajoč razmere in dobro vedoč, da se naše svarilne besede uresničijo prej ali slej. Varali se nismo! Zadoščenje nam je došlo prej, nego smo pričakovali. Fijasko voditeljev našega nesrečnega naroda je gotova stvar in če čitamo hinavsko zavijanje najočitejših dejstev v gozdu liberalnega časopisja, potem bi se prijeli za glavo in se vprašali: Je-li mogoče, da je naš narod tako duševno zaostal, da v tako kratki dobi vse pozabi, kar ga je vrglo gospodarsko in politično, za desetletja nazaj? In če značenja ne varajo, potem je temu tako.

Kdo se ne spominja več fulminantnih govorov naših bogov: Hribar-ja, Tavčar-ja, Triller-ja, Oražena i. t. d. Kdor jih je slišal, je po vsi pravici lahko pričakoval narodne neodvisnosti, gospodarskega napredka, ublaženja bede in povzdige kulture na celem polju. Leto dnij je poteklo in mesto vseh teh obljub je ostala za delavske sloje edina H₂O. Slovenski narod je odvisen veliko bolj, kakor kedaj poprej, ker so njegovi neomejeni vladarji rimski klerikanci, torej ravno prava garda ki ima o neodvisnosti svoje lastne nazore, ki se pa še nikoli niso ujemali z ljudstvom hrepenečim po svobodi. Gospodarski napredek se kaže na vseh oglih in koncih tako, da v doglednem času sploh nobena pametna, narodu koristna stvar ne bo več v rokah in v lasti Slovencev, temveč da bo naš narod gospodarsko odvisnejši, nego je bil pred tistim časom, ko se mu je počelo s tem napredkom delati dolge zobe. Gospodarsko smo seveda napredovali, če smatramo Hribarje, Šušteršiče, Oražne in še nekaj tacihi mož za slovenski narod. Če ta pojm obvelja potem moramo seveda pripoznati, da so si ti gospodje svoj gospodarski položaj v teku zadnjega leta prav temeljito zboljšali, seveda le s pomočjo brezprimerne indolence pravega slovenskega naroda. Masa ljudstva pa čuti obljubljeni napredek le v vedno naraščajočih cenah najprimitivnejših potrebščin in živil. Da torej napredujemo, je dejstvo, ki ga ne more nihče ovreči, kar nas pa ne more pri tem napredku veseliti, je opravičeno mnenje, če ta napredek ne pojenja, da bomo morali pojenjati mi.

Beda se bo ublažila in da se to tem hitreje zgodi, se organizirajo po svez slovenski domovini organizacije krurirjev in stavkazov. V trenutku, ko segajo domače in tuje pijavke po zadnjem vinarju v žep delavstva, se trudijo njih zastopniki z hinavskim delom Marsovega obraza, razdvojiti delavno ljudstvo, da se ne zavé pravočasno svoje moči in da mu v tem hipu potegnejo kožo raz glave. To pa še niso vse dobre dane obljub. Tudi na kulturnem polju se naš narod povzdiguje, o čemur jasno priča konstanto naraščujoče število cerkva in družih tacihi kulturnih zavodov, med tem ko se učiteljstvo preganja, šole zanemarjajo, umetnost osmešuje in je na najboljšem potu napraviti z nekdanjih prostorov umetnosti in zabave, kulturne zavode, v katerih se predstavlja križev pot in druge slike iz zgodob predkristovih časov. In pri takih razmerah naj bi si dovolil kedo tajiti, da ne napredujemo, da se ne posveti dovolj pozornosti bedi in kulturnim vprašanjem?! Kdor vsega tega ne vidi, — kar je tudi težko — naj obrne svojo pozornost na plodonosno delovanje N. D. O. in prepričaj se bo, da je

usoda slovenskega naroda v pravih rokah in pod dobrim pokroviteljstvom.

Dvajseti september se bliža! Vsa slovenska javnost bo obračala ta dan svoj pogled proti pokopališču sv. Križa in se spominjala nedolžnih žrtev iz vrst slovenskih proletarcev, ki so pa svojo kri žrtvovali popolnoma brez uspeha za široke mase svojega naroda. Narodom sovražen militarizem, je dobil svojih žrtev, in zastopniki naroda iz katerega so bile žrtve povzete, bodo slej ko prej slavili ta militarizem s tem, da mu mečejo narodno premoženje, brez vsacega protesta, v nenasično žrelo.

Edini, ki stoje, ob kraju žalostnih spominov, ne uporabljajo hinavske fraze, pač pa stiskajoč svoje pesti v sveti jezi in prisegajoč zadoščenje nedolžnim žrtvam, so slovenski socijalni demokratje, ki na ta spominski dan ponovno prisegajo, ne preje mirovati, dokler se provzročiteljem nesrečnih dnij ne raztrga hinavska krinka raz obraza in ne privede slovenskega naroda do tega, da spozna svoje največje sovražnike, ki so sicer vzrastli v lastnih vrstah in se povzpeli do višin na ramah lastnega ljudstva, pa vendar le edino po tem streme, zadržati to nesrečno ljudstvo v narodni kakor gospodarski odvisnosti, v bedi in brezkulturnem podivjanju. Zgodovina nas uči, da naše delo ne bo brezuspešno in da se povspne tudi naš, sicer ševilno majhen narod, v kulturno in gospodarsko višino družih narodov, v prid in blagostanje slovenskega ljudstva.

— / —

Gospodarski razvoj in davčna politika proletarijata.

Napisal dr. posl. sodr. Dr. Karol Renner.

Proti brutalni razredni politiki posedujočih, je delavstvo v prvi vrsti potisnjeno v ulogo obrambe. Z občudovanja vredno jasnostjo je poprijelo delavsko gibanje precej pri prvem povodu perečo točko davčne politike. Prvi in glavni osnovni zakon proletarske davčne politike pa je:

Boj indirektnim davkom!

Temu ob strani stoji drugi, ki pravi: *Nikakoršnih državnih dolgov!*

Pri vsem tem pa ni tako enostaven odgovor na vprašanje: Katero vrsto davka naj proletarijat zastopa? O tem vprašanju se je v delavskih vrstah vedno razgovarjalo in se razgovarja tudi danes. Trdnim točkam smemo smatrati samo dve in sicer eno taktično in eno teoretično: 1. Taktično stojimo na stališču, da socijalna demokracija sploh ne sme davkov dovoljevati, toraj tudi indirektnih ne. 2. Teoretično smatramo pogresiven dohodninski davek kot edino pravičen davek.

Vprašati se moramo: Kako se razvijajo v napredujočem gospodarskem razvoju davki in državni dolgovi? Kajti mi vendar ne moremo gospodarskega razvoja z silo motiti ali ga obrniti, lahko ga pa razumemo in toraj pospešujemo ali pa zadržujemo.

Razširjenje in zvišanje gospodarskega življenja.

Davki se letno določajo in so povzeti iz skupne letne vrednostne produkcije družbe, in sicer iz štirih velikih dohodninskih virov: iz plače, iz dobička, iz obresti in iz prihodka.

V enem letu pa vendar ni gospodarsko življenje končano. Ti dohodninski viri se morajo od leta do leta obnavljati, ali kakor pravi Marx, reproducirati. Kakor družba ne more ponehati s konzumom, ravno tako ne more ponehati s produkcijo. Če toraj stvar skupno zasledujemo, pridemo do zaključka, da je vsak družaben produkcijski proces obenem tudi reprodukcijski, obnavljevalni proces.

Reproducirati se mora, — da to umevno dokažemo — tudi stalen kapital, ki je nalo-

žen v podjetniških strojih in surovinah, če hočemo, da se produkcija, s časom, ne onemogoči. Če bi bil direkten davek, tako n. pr. dohodninski davek na tovarne tako visok, da bi bilo podjetniku nemogoče, obrabljeno orodje in stroje nadomestiti, bi se ga — vzlic vsej ljubezni za direktne davke — ne moglo zahtevati in tudi ne dovoljevati. Brez natančne preiskave posledic davkov na reprodukcijo, je vsaka gotova sodba nemogoča.

K stvarjem, ki se morajo vsak dan reproducirati, spada pred vsem človeška delavna moč! In vse to, kar pravimo o škodljivih posledicah indirektnih davkov, se lahko v enem stavku gospodarstveno združiti. Davki na življenske potrebščine množic, so narodno gospodarstveno škodljivi, ker zadržujejo reprodukcijo delavne moči.

Če ima produkcija kapitalističen način, potem ga ima tudi reprodukcija. Značilno je pa za kapitalistično gospodarstvo, da to, kar se od leta do leta bolj producira, pripada kot večvrednost kapitalistu in tvori njegove dohodke. Če služijo ti dohodki kapitalistu v to, da jih porabi kakor jih je pridobil, potem ostanejo podjetja v stari obliki in števila in produkcija ne napreduje. Kar je, se reproducira; govorimo teraj lahko le o enostavni produkciji.

Obžalovanja je vredno, da se današnji družbi vse novo priraščujoče vrednosti stekajo v žepe privatnih kapitalistov; vendar je temu tako. Vsak napredek v produkciji, kakor tudi vsak gospodarski razvoj, je otežkočen samo zaradi tega, ker kapitalisti dele svojih dohodkov, neporabno kupijo.

Nalagajo jih, prvič v lastnih podjetjih, s tem, da povečujejo ta podjetja, postavljajo več strojev in nastavljajo več delavcev, da dosežejo koncem leta čimvečjo večvrednost; drugič v novih osebnih podjetjih, ki jih ustanavljajo z nakopičenimi čezvrednostmi; tretjič v družabnih podjetjih (akcijske družbe, železnice, denarni zavodi i. t. d.) s tem, da več kapitalistov v svojih posameznih podjetjih pridobljene dobičke združi in potem kot akcionarji ali posestniki obligacij v neosebni velikih podjetjih sodelujejo.

Vsaki deželi se na ta način akumulira veliko milijonov in akumulacijsko maso se proračuna v vsaki državi na veliko milijard. Stekajo se, v kolikor se jih ne uporablja za razširitev lastnih podjetij, v prvi vrsti v hranilnicah in bankah in po teh se snujejo največ nova podjetja. S tem načinom akumulacije se omogočuje reprodukcija na širši podlagi in krepkoče gospodarstvo narašča.

Po tej poti se spreminja zopet čez vrednost v nov razpolagajoč kapital, ki se zopet od leta do leta kaže v novih delavskih plačah, v dobičku, v obrestih in v renti.

Državni dolgovi.

V ta akumulacijski in reprodukcijski proces pa poseza državni fiskus s dvema sredstvi in sicer: z davki in s državnim dolgom. Če se napravlja nove državne dolgove, potem se pravi: en del akumulacijske mase, ki je namenjen povzdigu zasebnega gospodarstva, se temu odtegne in se da državi. To se pravi: V tej meri nobeno povečanje zasebnega podjetja, nobenih novih zasebnih podjetij in toraj v teh tudi ne večje prilike za delo!

Posojila pa se po navadi uporabljajo, da se krmi militaristično-birokratični aparat — v takem slučaju je kapital za vedno izgubljen za gospodarstvo; ali se pa uporablja za to, da država sama snuje, oziroma razširja gospodarska podjetja — potem seveda služi reprodukciji, le s to razliko, da ni več vrednost last posameznega zasebnika, temveč last države ali skupne družbe. V prvem slučaju dobi državni upnik svoje kupone izključno iz povišanih davkov, v zadnjem pa iz obresti od dohodkov državnih podjetij, med tem ko ostane državi dobiček, ki eventualno dopušča znižanje davčnih bremen.

Davki na delo.

Plačo se lahko zadene od dveh strani: z obdavčenjem dohodkov (posreden dohodninski davek) ali pa po neposrednih davkih, ki jih mora plačevati delavec pri nakupovanju svojih potrebščin. Socijalni-demokratje bi bili v obče pripravljeni, prevzeti dohodnino principijelno kot dober in pravičen davek, od meščanske demokracije. V koliko imajo pri tem prav? Dohodninski davek zadene načeloma vsak dohodek jednako in načelno ne pozna dohodkov raznih vrst ni pa vse eno, če ima kdo 2000 kron plače ali pa 2000 kron obresti od svojega naloženega kapitala.

Svota plač narodnega gospodarstva (menjajoči kapital) služi za nakup življenjskih potrebščin, da se nadomesti skupno družabno delavno moč. Davki na plačo toraj otežkočujejo ponovljenje te moči, na vsak način tudi, če se jih plačuje posredno. Splošni dohodninski davek ne more biti toraj nikoli pravičen in mora dohodek plače izločiti.

Da se ne obdačuje eksistenčni minimum, kakor n. pr. pri nas 1200 kron, ne nadomešča principijelne izločitve dohodkov na plačo. Če je pri enem delu produkcije (n. pr. pri kmetijstvu) plača 1000 kron in pri drugem (n. pr. v strojni industriji) 2000 kron, potem je uže v dejstvu teh plač, da se v prvem slučaju manj rabi za nadomestitev delavne moči, nego v zadnje označenem. Strojni delavec rabi v industrijskem središču gotovo več gotovega denarja za življenje, kakor delavec pri kmetiji in po gospodarskih zakonih je povprečna plača posameznika v največ slučajih njega skromen eksistenčni minimum. S številkami označenih svot, ki bi jih smatrali za najmanjši del (minimum) sicer nimamo, toraj je treba plačilni dohodek izključiti in to ne morda iz humanitarnih občutkov, da se ubogemu delavcu odvzame del njegove plače, temveč iz vzrokov gospodarskega razvoja, da iz načina kapitalistične produkcije.

Na višku kapitalističnega razvoja mora edini davčni princip buržoazije podleči — seveda če je proletarijat tako v strokovnih organizacijah, kakor v konsumnih društvih dovolj močen za obrambo — in ekonomska resnica mora priti do veljave:

1. Plače so del produkcijskih stroškov, vsak davek na plače poviša produkcijske stroške, če se pridobi v mezdnem boju.

2. Vsaka državna naklada na stvari splošnega konzuma, je povod povišanja cen; obe dejstvi pa sta ničevni v očigled brezmejnemu številu organizacij brezpravnega delavstva. Iz tega sledi navidezno:

Tako posredni kakor neposredni davki na plačo, se lahko, da, se morajo znižati, če kapitalističen razvoj napreduje in če proletarijat svojo ekonomično in politično moč združi in jo uporablja. Nadalje sledi: Krščansko-demokratski nauk o splošnem dohodninskem davku se ne more kar meni nič tebi nič prevzeti, kajti tudi pojem o eksistenčnem minimumu ga ne more olepšati.

Ravno tako je splošno načelo progresije malega meščanstva, ker tudi pri čezvrednostnih dohodkih niso vsi deli enaki. Obresti in renta sta osebna dohodka brez funkcije, tudi s kapitalističnega stališča; podjetniški dobiček ne. Vsak vir teh dohodkov je različno vravnan; popolnoma enaka progresija je toraj nepravilna. Na kapitalistični podlagi nadalje — in na tej stojimo še danes — ne služi ves dobiček, za zaužitek, temveč velik del tega se uporablja, da se nakupi kapital, toraj v razširjevanje produkcije.

V brezmejnost povišana progresija napravi veliko več, kakor je namen, kajti ona ne zadene le konzuma luksurjoznih stvari v hiši bogataša, temveč otežkočuje zopet urejevanje dohodninskih podjetij, toraj pomnoževanje privatne prilike za delo. Proti temu pravzaprav ne bi imeli ničesar, če bi se davki uporabljali zato, da se iz njih snujejo družabna dohodninska podjetja. Na-

vadno pa vendar ne služijo v to, temveč le za oboroževanje itd. Socijalistična družba bi lahko progresijo tako uredila, meščanski državi se pa to ne more dovoliti. Progresija se toraj tudi pri kapitalističnih dohodkih uvede le v okviru gospodarstva z uporabljajočimi konzumnimi predmeti in ne sme v normalnih razmerah doseči višine akumulacije čezvrednosti. Davčna formula malo-meščanstva je toraj teoretično jako domljive vrednosti in z ozirom na bodoči razvoj za proletarijat neuporabna in potrebuje precejšnje premenitve, o čemur se pa prilično še pogovorimo.

Ravno tako neuporabna je pa tudi za prihodnje čase formula proletarijata, ki jo je proletarijat početkom nastavljal čes: Absolutno ne indirektnih davkov, vsaj v toliko ne, kolikor zadevajo potrošne davke. (Potrošni davki so pa v prvi vrsti direktni davki) in k tem spadajo skoro vsi davki na luksus. Proti njim ni drugega ugovora — nego da malo nesejo.

Davčna formula, ki naj nas vodi, mora toraj iziti iz davčnih virov samih in se ne more drugače glasiti nego: nobenih davkov na delo, temveč le davke na posest. Ne davkov na plače, temveč čez vrednostne davke! Ne davkov na družabno potrebne gospodarstvene potrebščine, temveč na proste, luksurjozne.

Ferdinand Lassalle.

„Delavci so skala, na kateri se bode zidala cerkev bodočnosti!“ Petinštirideset let je, kar je naš prvobornik, Ferdinand Lassalle, ki je izrekel ta stavek, umrl. Akoravno se je v teku tega časa marsikaj spremenilo, in je prišel eden ali drugi njegovih osnovnih naukov vsled tega ob veljavo, spomina na njegovo delovanje, to ne more zbrisati. Eno zaslugo ima in sicer: Nemško delavstvo je probudilo na ognjevit način k razrednem boju, organiziral jih je in bil njih prvi voditelj. Njegovi agitaciji imamo zahvaliti prve početke razrednega boja in njemu se ima nemško delavstvo zahvaliti, da je dobilo vero samo v vase. Njegovi govori in spisi so nam še danes katekizem spoznanja obstoječih razmer in nam še vedno služijo v agitaciji. Lassalle nam toraj ni niti danes le historična prikazen, temveč on nam je pomočnik v našem delu. Njegove spise o ustavi in o neposrednih davkih naj bi vsak poznal; poznati jih pa mora tisti, ki hoče o teh stvareh govoriti. Njegova volilno-pravna agitacija nam je krepko služila proti volilnopравnim privilegijam državnega zbora. Naša volilna pravica za državni zbor, vzlic veliki zmagi, še ni popolnoma splošna in enaka. In še več: v deželi in v občini vladajo slej ko prej še volilni privilegiji. Da, celo na Nemškem, osobito na Pruskem, obstojé vzlic skoro stoletni splošni, enaki, direktni in tajni volilni pravici, v deželnih zborih še vedno vnebovpijoči volilni privilegiji. Proletarci torej še vedno potrebujemo prvobornika za jednako volilno pravico.

V nedeljo, dne 29. julija, so se sešli v rojstnem kraju Lassalle-jem, kjer tudi počiva, kakor vsako leto, črnuhi nemške države, da se seštejejo. Ob enem pa so praznovali delavci, ob velikanski udeležbi, petinštirideseti smrtni dan svojega prvobornika Lassalleja. Oklic ki jih je vabil na to slavlje, se glasi:

Pričakujoča navzočnost tisočev gostov, nam nudi najlepšo priliko, poučiti mase o narodom škodljivem delovanju črnuhov v državnem zboru in jih ob enem seznaniti z cilji socijalne demokracije, Edino socijalno demokratično delavstvo pride v Nemčiji v poštev, če se gre za svobodo in življensko srečo, proti duševnemu in materijalnemu suženjstvu naroda, ki stoji pod uplivom močnega centra.

Da to označimo, zato je ravno ta čas ugoden, ker ravno v trenutku, ko se zbira tisoči črnuhov, slavimo 45-letnico smrti

ustanovitelja nemške socijalne demokracije. Socijalni demokratje Breslau-va bodo ta spomin slavili s tem, da položé v nedeljo, dne 29. avgusta, med 9. in 10. uro na izraelski pokopališču, venec na grob Ferdinanda Lassalle-ja. Nato pa se vrši demonstracijski shod pod milim nebom.

Nemško strankino časopisje piše k temu razglasu breslavskih delavcev približno tako-le: „Ne samo v njih, temveč v delavstvu cele Nemčije, živi spomin na Ferdinanda Lassalle-ja. Odkar je nemški proletarijat spoznal, da je boj za demokratiziranje Pruske, njegova najbližnja in najnujnejša politična naloga, je smrtni dan volilno-pravnega prvobornika, spomin na nezastarel, velik dolg. Dokler ne priborimo za Prusko, splošne, enake, neposredne in tajne volilne pravice, toliko časa opomin na Lassalle-ja ne poneha. Vedno se bo prikazovala v mislih nemškega proletarijata iz groba senca, ki ga bo spominjala na njegovo dolžnost“.

Tudi avstrijski in posebno slovenski proletarijat ima dovolj povoda, se spominjati naukov in delovanja Lassalle-ja. Bolj kakor kedaj prej, je postalo pereče vprašanje: Kaj je ustava? Priborili smo si sicer tudi mi, po vzgledu Lassalle-jevem, jednako volilno pravico, opazujemo pa lahko vsaki dan naše črnuhe, ki skušajo na vse načine onemogočiti ljudstvu koristno delovanje ljudskega parlamenta, med tem ko se trudijo na svoj način, pripraviti pot narodom škodljivemu klerikalizmu do največje moči. Nič važnejšega ni za nas v sedanjem trenutku, kakor spoznati pojem ustave, in spoznati moči, ki so na delu. Bolj kakor kedaj prej, je naša naloga proučevati, zakaj skušajo mogotci pokrivati primankljaje potom neposrednih davkov, tako v državi, kakor v deželi. Lassalle nam to pojasnjuje v svojem spisu: »Neposredni davki in položaj delavskega razreda«.

Lassalle-jevo javno delovanje je bilo posvečeno delavskemu narodu. Še tri mesece pred smrtjo je končal neki govor z besedami: »Z mojim koncem naj ne zgine to mogočno kulturno gibanje, temveč ogenj ki sem ga zažgal, naj žre naprej in naprej, dokler le še eden od vas diha«. Ogenj, ki ga je užgal, se razširja bolj in bolj in žre na posesti kapitalizma vedno više. Mi pa najbolje slavimo spomin Lassalle-ja, če ta ogenj vedno bolj netimo z našimi lastnimi izkušnjami o bistvu današnje družbe.

Dopisi

Iz Jesenic. Pred kakima dvema mesecema se je na tukajšnji postaji zmanjšalo število osebja. Promet je vedno večji vsled otvoritve železnice čez Ture, a da bi se zopet povišalo število osebja, o tem ni niti govora. Za opravljanje službe pri prometu mora progovzdrževalna sekcija posojati delavce. Najboljše delavce se je odpustilo iz službe, tudi take, ki so dobili bolezen pri izvrševanju službe. Zakaj se odpuščen delavci ne sprejmejo zopet v službo, ker jih je potreba?!

Na prekladni rampi sta v službi dve skupini po 8 do 9 mož, ki imajo 24-urno službo. Da imajo ti delavci lahko službo, tega naj ne misli nikdo, ker je treba v 24 urah prekladati blago iz 40 do 50 vozov na štiri strani. Razentega se pošilja te delavce tudi k drugemu delu; tako n. pr. morajo pomagati delavci iz prekladnega skladišča pri prevoznih (tranzitnih) službah pri skupinah osebnih vlakov. Prigodi se večkrat, da je pri službi z brzovoznim blagom na Jesenicah le en delavec, ker se druge potakne k vožni službi, in to vkljub opetovani ravnateljski prepovedi. Da morajo v tem slučaju de ati delavci iz prekladnega skladišča s podvojenimi močmi, je na dnevnem redu.

Prekladna rampa je pa tudi napravljena da je joj. Za sedanji promet je mnogo pre-

kratka in vrhutega sega streha komaj do vóz ki so k rampi postavljeni. Ob deževnem vremenu, posebno pa pri nevihti je cela rampa in ž njo vred so tudi blago in tam vposleni delavci in delovodje kakor tudi računski papirji skozinskož premočeni. Dostikrat je skoraj nemogoče delati vsled dežja. Manipulacijska soba je prava kletka. V tej sobi je vposlenih 5 do 6 oseb, in če se pride kdo zraven, mora že med vratni ostati, ker za njega že ni več prostora. Za delavce pa ni sploh nobenega prostora, da bi se mogli po zimi, ki je tukaj jako huda, malo ogreti in na toplem povžiti svoje borno kosilo. Da se pri tem delavci lahko prehladijo in nakopljejo bolezen za celo življenje, se razume. Tudi v zdravstvenih ozirih je velika malomarnost. Stranišča ni v bližini nobenega, tako da morajo hoditi delavci na postajo, kamor je treba iti čez 12 tirov ali pa opravljajo potrebo v sili kar pod rampo. Ali se tukaj železniška uprava ne boji jetike? Kje so zdravstveni in varnostni predpisi? Če se ponesreči, se zvali krivda na uslužbenca.

Tudi čuvajem se ne godi nič boljše. Ker je njih število premajhno, morajo dostikrat kontrolni čuvaji staviti ogibe da zaprečijo nezgode. Prosili so že večkrat, da se nastavi več oseb pri tem težavnem poslu, a vse zamanj. Menda čaka ravnateljstvo da se zgodi večja nezgoda.

V nevarnosti je pa tudi potujoče občinstvo, ki se mora potikati med tiri, ker so čakalnice, restavracijski in drugi prostori mnogo premajhni.

Jako slabo je na Jesenicah tudi s stanovanji. Za tesne in temne luknje je plačati po 20 do 30 kron na mesec, in še za ta denar jih ni dobiti. Tovarne in drugi podjetniki skrbje v tem oziru za svoje delavce, železniška uprava pa ne. Stanarinski dokladi morajo dodati polovico uslužbenci.

Če pride uslužbenec k g. načelniku zahtevati pravic, ga pusti g. načelnik dostikrat samega.

Imamo pa tukaj na Jesenicah nekaj gospodov, ki so že davno pripravi za javnost in katere opominjamo, da se poboljšajo, ker drugače bi bili primorani postaviti jih na ogled.

Jesenški rdečkarji.

Trst c. kr. drž. žel. Tukaj uganja vlakovni revizor g. Fran Kressal svoje burke. On meni, da se začne človek še le pri vlakovnem revizorju, ker šikanira sprevodnike na nečuvan način in jih potem naznanja ravnateljstvu. Vidi se, da on pri svojem »delovanju« slabo pozna službene predpise, a smatra se pri tem, da je on najbolj pametan izmed vseh. V sledečem podamo zgled njegove prebrisanosti. Ko je bil uveden jedilni voz na progi Linc-Trst drž. žel., je izdalo ravnateljstvo odlok, da se zamo-rejo posluževati te naprave tudi potniki tretjega razreda, in to med 12. in 2. uro popoldan in med 6. in 8. uro zvečer. Če se nahaja kateri potnik izven tega časa v jedilnem vozu, mora doplačati. 9. avgusta je bilo pet potnikov v jedilnem vozu izven omenjenega časa. Sprevodnik je zahteval doplačilo, o katerem pa potniki niso hoteli ničesar vedeti. Nato je oddal sprevodnik enega potnika, ki je v Gorici izstopil, za nadaljno uradno postopanje na tamošnji postaji, ostalim pa, ki so se vozili do Trsta je odvzel vožne listke. Ko je prišel vlakovni revizor, g. Kressal, je isti odvzel sprevodniku listke in jih dal potnikom nazaj, brez da bi zahteval kakega doplačila. S tem je ravnal naravnost proti predpisom, izdanim od ravnateljstva. Ker g. Kressal tako slabo pozna predpise, morajo to drugi občutiti. Ali je morda škodoželjnost, da spravi sprevodnike v zagato pri potnikih, da jih zamore potem naznaniti ravnateljstvu? Pri vsem tem pa naj pomisli, da tudi on ni takoj začel pri vlakovnem revizorju, temveč da je opravljal svoj čas čuvajsko službo; ko je postal zavirač, mu je to odprlo pot do sedanje njegove službe. Takrat gotovo ni

menil, da se začne človek še le pri vlakovnem revizorju.

Svetujemo mu toraj, da se kmalu poboljša in da znanprej boljše vpošteva službene predpise. Če jih še ne pozna, se jih pa naj priuči. To bi bila boljša njegova naloga, kakor pa, da denuncira sprevodnike.

Iz Brežic. Kakor smo svoječasno poročali o ogibnem čuvaju Ferenčaku, je bil on radi tatvine in radi surovosti obsojen na 4 mesece in 10 dni zaporu. Proti razsodbi se je pritožil, češ da je dobil preveč kazni, na kar mu je druga inštanca dodala še 1 mesec. Ker tudi s tem ni bil zadovoljen mu je tretja inštanca dodala še drugi mesec, tako da ima sedaj sedeti mesto 4 mesece in 10 dni 6 mesecev in 10 dni. Omeniti moramo, da je bil Ferenčak strasten sovražnik železničarske organizacije. Bil je največji klečeplazec in denuncijant svojih tovarišev; ravno te dve njegovi podli lastnosti so ga tudi tako daleč dovedle. Bil je namreč vedno mnenja, »da mu bodo g. načelnik pomagali«. Gospodje so mu res pomagali, da ima zadosti on in njegova lepa Reza. Dobro je, da je Reza tistih srečnih žensk, ki nimajo otrok. Svoječasno se je izražala: »Kaj, moj mož da bi bil socialista!? Socialisti so sami tisti umazani delavci...; zakaj pa ni nobeden gospodov socialista?! Kaj bodo socialisti pomagali?! Gospodje že sami dajo, kar je potreba... Ko je 22. septembra leta 1907. v Mariboru zborovala konferenca južno-železniških uradnikov, poduradnikov in uslužbencev, zastopanih po 400 delegatih, se je lepa Reza izrazila: ti, ki so bili v Mariboru so sami bedaki. — Danes pa bi organizirani železničarji lahko kaj takega rekli Ferenčaku in njegovi Rezi. Ferenčaku je ime Miha. Za njegov god so mu gosp. načelnik vsakokrat žrtvovali po eno krono. To je pa dalo povoda njemu in njegovi Rezi, da sta še bolj denuncirala, svesta si, da jih imajo g. načelnik radi. Zato si je tudi mislil, da dela kar hoče, da toraj tudi lahko krađe.

Na Brežiški postaji se gode take reči, ki bi na marsikateri drugi postaji bile sploh nemogoče. Najbolj čudno se nam zdi, da postajevodstvo, ki je o vsem poučeno, ne napravi tem skandaloznim razmeram konec. Kakor smo zgoraj omenili že jeden ljubljencev g. načelnika sedi v zaporu. Gosp. načelnik pa ima še drugega ljubljence doma, katerega ime pa za danes še zamočimo. Ta drugi ljubljencev je po poklicu čistilec strojev. On je »Mädchen für Alles«. Gospodu načelniku opravlja vedno vsa dela v vrtu, pri trtah in stori sploh vse, kar je potreba. In zakaj bi tudi ne! Če so gospod tako dobri, da nočejo kar nič videti, kako grozno se ziblje njih ljubljencev okoli strojev radi preobilo zavzitega alkohola; da, še celo tako so prijazni gospod, da rečejo: a — on ne more drugače prestati če ni pijan. Okrožnica od leta 1902, kje si?! Enak slučaj kakor že večkrat, se je pripetil na 5. septembra t. l. Gospodov ljubljencev je bil namreč v službi, — seveda po vseh gostilnah le na postaji ga ni bilo nikjer videti. Ko je pa končno prišel k vlaku štev. 557, je bil tako »nadelan«, da je hotel kurjača z lopato preteptati. Ko je uradnik to naznanil gospodu načelniku, je poslednji rekel: Ja vraga, kaj hočem: on, če ni pijan, ne more prestajati. Gosp. načelniku je torej popolnoma dobro znano, kaj se dogaja pri tako nevarni službi, kakoršna je čiščenje strojev.

Železniško upravo pozivljemo, naj napravi konec tem groznim in skandaloznim razmeram, da pošlje gospoda načelnika tja, kamor zasluži, namreč v pokoj.

Z državnega kolodvora v Ljubljani. Mnenje »domišljavih železniških strokovnjakov, da z otvoritvijo nove železnice v Ljubljani ves promet poneha, se ni vresničilo. Nasprotno moramo konstatirati, da se delo v kljub vladajoči krizi množi in da naprave na postaji ne odgovarjajo potrebam današnjega prometa. Služba postaja od dne do dne nevarnejša in le brezmejni požrtvovalnosti usluž-

bencev je zahvaliti, da se ne dogajajo večje nesreče. Seveda moramo lojalno pripoznati tudi zasluge gosp. načelnika nadoficijala Krašovca, ki je vsak čas na svojem mestu in skrbi zato, da je postaja kolikor le mogoče prazna in da se pravočasno pripravi prostor za novodošle vlake. Vse to pa še ne zadostuje, prvič zaradi tega ne, ker je postaja sama na sebi neugodno uravnana in opremljena le s starimi, svoječasno provizorično napravljenimi pripomočki in drugič, ker je razdelitev vlakov tako nesrečna, da je vsako redno poslovanje naravnost izključeno. Mesto da bi se odhodi tovornih vlakov tako uredili, da bi imeli uslužbenci časa, napraviti v odmorih svoje delo sa prihodnje vlake, je posebno na večer, pravcati poslom, in vodja premikačev ne vé, kje mu glava stoji in kje bi z delom pričel. V teku dveh ur je postaja natlačeno polna in sedaj primanjkuje prostora za urejevanje odhajajočih vlakov. Zamude so neizogibne in v logični posledici, zagovarjanja, ki zahtevajo žrtev le iz vrst uslužbencev. Vsemu odveč se je napravil sedaj še za kurilnico zavod za napajanje lesa in v olajšavo podjetju vpeljal nov tir v ta zavod. Ze prej je bila situacija neugodna, ker ni bil razgled prost, kar seveda otežkoči delo: sedaj pa je stvar naravnost prometu nevarna, ker službo opravljajoče osebje sploh ne vidi več potrebnih znamenj in to z ozirom na premalo število premikačev sploh drugače biti ne more. Novi tir se zastavi s tovrnimi vozovi in razgled je zaprt. O zavodu za napajanje lesa, kjer vladajo tudi kaj čudne razmere, se o priliki natančneje s pogovorimo. Vsa kalamiteta bi se pa lahko rešila dovoljno, tako za upravo, kakor za uslužbenca, brez da bi to stalo državno železnico vinarja, če bi se odredil odhod in prihod tovornih vlakov v Ljubljani tako, da bi bilo delo razdeljeno, kar bilo prav lahko mogoče. Sedaj prihajajo tovrni vlaki in sicer: Vlak št. 1771 ob 1/2 1. uri opoldan, vlak 1765 ob 1/2 8 uri zvečer, vlak 2276 ob 8. uri zvečer, vlak 2272 ob 1/2 10. uri zvečer, vlak 2282 ob 1/2 12. uri zvečer in vlak 1777 ob 1/2 12. uri zvečer, razven tega še prehodni vlaki iz juž. kolodvora ob 8. uri zjutraj, ob 11 uri dopoldan, ob 1/2 6. uri zvečer in ob 1/2 11 uri po noči. Iz tega je razvidno, da prihajajo vsi tovrni vlaki, razun št. 1771, od 5. ure zvečer do 12. ure po noči. V tem času je tudi služba naravnost vratolomna, kajti, kakor smo uže omenili, je prostor omejen in razsvetljava še iz 15. stoletja. Merodajni krogi bi imeli ravno sedaj, ko se vpelje zimski vožni red, najlepšo in najugodnejšo priliko, odhod in prihod tovornih vlakov tako urediti, da bi vlaki prihajali in odhajali v tacihi časih, ko bi bilo mogoče delo opraviti brez čeznaravne hitrosti. Seveda je to priporočilo bob v steno, ker imajo pravico govoriti le taki ljudje, ki službe in nje zahteve ne poznajo. Če bi se prašalo uslužbenca — kar bi bil seveda smrten greh — in bi se upoštevalo njih nasvete, bi uprava napravila le velikansk dobiček, kar pa seveda ozirom na gmotne razmere državnih železnic, ni potreba.

*

Jesenice, 24/VIII. 09.

Prosim, da se objavi v »Železničarju« sledeče:

V št. 190 od 27./8. 09. piše Slovenec iz Jesenic, da vlada med rdečimi železničarji terorizem v najgrši obliki, nadalje, da ti rdeči železničarji spravljajo druge ob kruh in da se neke kronce niso pravilno razdelile. To je že višek predrznosti in nesramna laž, kaj takega more pisati le tisti, ki nima čisto nobenega pojma o železničarskih razmerah na Jesenicah. Zakaj ne pridete na dan z imeni prizadetih?! Zahtevamo torej odločno, da nam poveste, kdo je bil kedaj teroriziran in katerega so ti rdeči železničarji spravili, ali pa hoteli spraviti ob kruh. Če pa je bil kdo iz društva izključen se je gotovo to zgodilo tudi pravilno in gotov ne

brez vzroka, ker hinavcev, denuncijantov in špicelnov ne potrebujemo v svoji družbi. Taki ljudje naj se le pridružijo tja, kamor po njih značaju spadajo. Iz imenovanega dopisa v »Sl.« je razvidno kako malo je dopisunček poučen o razmerah železničarjev na Jesenicah.

Vodstvo pravovarstvenega društva podružnice na Jesenicah je popolnoma v slovenskih rokah in so udom na razpolago slovenski časopisi. Kaj pa je prometna zveza?! Prvič ni za železniške uslužbence še ničesar napravila, drugič pa je to nemška družba, katera izdaja le nemške časopise. Na eni strani se zgražate nad nemškimi prisiljenci in jih preganjate, na drugi strani pa zahtevate podružnico prometne zveze na Jesenicah, — s katero bi odpravili slovenske časopise in ponemčili železničarje.

S tega je razvidno, da se tem ljudem ne gre za narodnost ali jezik. Kdor v njih rog ne tuli, tega preganjajo, če pa tuli v njih rog, jim je pa vse enako, ali v slovenskem, nemškem ali kitajskem jeziku tudi če laja.

Kar zadene podivjanost, ki se nam predbaciva, o tem sploh ve že cela javnost kdo je najbolj divji na Jesenicah in kdo dela ponočne kravale. To lepo čednost naj le klerikalci še zanaprej, kakor do zdaj, za sebe hranijo. Železničarji ne delajo nobenih sitnosti tržanom, kakor se je to zadnji, čas godilo od druge strani.

Sloga železničarjev jih je začela bosti v oči, ker je v zadnjem času postala močnejša.

Zahtevamo torej še enkrat, da pridete na dan s imeni prizadetih, ako si pa tega ne upate, potem ste pa hinavci, idijoti in lažniki prve vrste.

Pintar,
predsednik.

Razdvojevalni poskusi.

V nemško nacionalnih listih alpskih dežel, čitamo zadnje tedne poročila, po katerih naj bi se svet veselil, kajti železničarska organizacija baje razpada in ta razkol je pričel v delavnicah državnih železnic. Med delavci teh podjetij, baje vlada splošno ogorčenje vsled zadnjih nezadovoljivih pridobitev, vsaj tako poroča meščansko časopisje. Vzrokov teh poročil, pri katerih je želja oče misli kapitalističnega časopisja, je iskati v početju posameznih kričarjev državno-železniške delavnice v Linc-u, ki so pred nedolгим razposlali, po širnem svetu letake, iz katerih se pa takoj lahko razvidi, kedo za stvarjo tiči in kaj hoče. Ko se v teh letakih apelira na stanovsko zavednost, se nadaljuje:

„Dne 23. julija t. l. zborujoči nepolitični shod profesoristov delavnice v Linc-u, ki je bil prav dobro obiskan, je prišel do zaključka, da je neobhodno potrebno, da se združimo in v posledici tega tudi svoje zahteve lažje zastopamo. Sklenilo se je, ustanoviti nepolitično društvo profesoristov avstrijskih železnic in je bil ob enem voljen pripravljalni odbor, katerega naloga je, vse potrebno za ustanovitev novega društva pripraviti.

V lastnem interesu, pozivamo vse profesoriste avstrijskih železnic, da se te akcije vdeleže in sicer na ta način, da se med seboj posvetujejo, oziroma skličejo shode železniških profesoristov, in potem poročajo pripravljalnemu odboru o uspehu.

Pripomniti moramo še, da bode novo društvo podobno društvu strojevodij in drugim enakim društvom, toraj nepolitično.

Taka strokovna društva so dosedaj dokazala, da najbolje zastopajo interese, v njih združenih železničarjev, in so v taci družtvih združeni, v vsakem oziru na boljšem kakor mi.

Z kolegijalnim pozdravom

Za odbor:

Rudolf Pascher.

Nekoliko politično, kakor socialno nezrelih tepčkov, skuša, z povsem novo idejo, osemnajstega stoletja z nepolitičnimi stanovskimi organizacijami, raztrgati enotno organizacijo železničarjev, v veselje nasprotnikom; podpira jih pa pri tem čednem poslu z vso vnamo, meščansko časopisje. Kako neumna je vsa ta stvar, najbolj jasno kaže dejstvo, da se gospoda sklicuje na društvo strojevodij, ki je, po nazorih teh veleumov separatistična organizacija. Da to ni res ve pač vsak železničar, bolje rečeno, znano je vsakemu, da je omenjena organizacija zgolj podporno društvo, ki se je ohranilo še izza početnih časov železnic. Ravno med strojevodji prodira od dne do dne bolj spoznanje, da so vsi pridobitki zadnjih let, bili izključno le zaradi tega mogoči, kjer je skupna organizacija, pristajala na ugodni rešitvi opravičenih zahtev, svojih članov, v tem slučaju strojevodij. Ravno tako vé velika večina naših delavcev po železniških delavnicah, da se imajo za vse pridobitve zadnjih let, zahvaliti le skupni organizaciji, v kateri so pa tudi številno včlanjeni. Da še ni bilo mogoče vsega doseči, je pametnim ljudem seveda umljivo, kajti tudi stari Rim se ni udal pri prvem naskoku; s tem pa še ni dokazano, da se stvar predrugači, če snujemo nepolitična stanovska društva, kar bi pač naše nasprotnike veselilo in jim tudi ugajalo. Zgodovina nas pa uči ravno nasprotno in dokazuje, da je le v množini moč.

Gospoda pripravljalnega odbora, je tudi naše delavce počastila z svojimi bistrounimi letaki, seveda brez vsakega vspeha, kajti naši delavci so uže toliko poučeni in izkušeni, da jih ne more vsako hajlovsko tepče voditi za nos. Med nami toraj ni kalinov, ki bi se vjeli na nastavljene limanice in to tudi ni vzrok, da smo se stvarjo pečali, omenili pa smo jo zaradi tega, da našim sodrugom pokažemo, da so sovražniki delavskega ljudstva povsod na delu, tako drugod, kakor pri nas doma. Tudi pri nas imamo tako podrepniško svojat, ki se na eni strani obeša narodnim frazerjem za škrice, in na drugi strani obljubuje delavstvu nebesa, ki so pa dosegljiva le po lestvi narodnega šovinizma. Mi gotovo ne dvomimo o tem, da se z narodnim širokoustjem pride lahko do blagostanja, kar nam najlepši predočuje famozna karijera »viteza krvavih manšet« in že več drugih mu enakovrednih elementov, zato pa tudi vemo, da od teh nebes masa nima užitka in ga nikoli ne bo imela. Nemški, kakor slovenski in vsi drugi ljudski sleparji, so borzijanci, ki igrajo sicer še dobičkanosno igro z nerazsodnim delavstvom, katero pa bodo tem temeljiteje zgubili v tistem trenutku, ko jih ljudstvo spozna in zapodi kamor spadajo. Ena najgrših igralk te vrste, je novo rojena H₂O; in to delavstvu dokazati, mora biti naša najsvetejša naloga. Edina poštena zastopnica slovenskega prolerijata, je bila in je socialna demokracija, ob katero se naslanjajo vse naše strokovne organizacije. Lumparija je trditev nemških nacionalcev

v Lincu, kakor propagatorjev naše N. D. O. na Slovenskem, da je mogoče potom nepolitičnih organizacij priboriti delavstvu, trajnih materijelnih uspehov. Resnica pa je, da se delavstvo toliko časa ne more rešiti suženjskih spon današnje kapitalistične dražbe, dokler ne izvede do zadnje konsekvence svojih političnih, strokovnih in gospodarskih organizacij in ne nadomesti nezmožnega meščanstva na tistih merodajnih mestih, kjer se kuje usoda držav in človeštva. Kakor so v naših krajih pogoreli nemški agitatorji za nepolitična društva v Linc-u, ravno tako morajo pogoreti naši domači veleumi, združeni v svoji H₂O.

Pomenljiva odredba c. kr. železniškega ministerstva.

Ravnateljstvo državne železnice v Beljaku razglša pod št. 23128/5 od 28. julija t. l. vsem domovinskim postajam vlakosprevodnega osobja, sledečo odredbo c. kr. železniškega ministerstva:

C. kr. žel. min. št. 25319 od 22. julija 1909.

C. kr. ravnateljstvo državnih železnic

v Beljaku.

Od c. kr. državno-železniškega ravnateljstva v Beljaku predloženi službeni red vlakosprevodnega osobja za poletno dobo 1909, izkazuje potrebo 38 sprevodnikov več, nego v poletni dobi 1908, kar je tem bolj čudno, ker ob enem ravnateljstvo izkazuje, da bo v prvi polovici leta 231.971 vlakovnih kilometrov manj nego je bilo napovedanih oziroma proračunanih. Ne more se dvomiti, da bi morala biti posledica manjše potrebe razvidna tudi v manjšem številu uslužbencev, kar pa ravno ni in je toraj opravičeno mnenje, da se pri sestavi službenih redov vlakosprevodnega osobja ni upoštevalo resničnih razmer in se jih tudi ni gospodarsko varčno sestavljalo. Uže, ko se je predložil službeni red za poletno dobo 1908, je železniško ministerstvo opozorilo tamošnje ravnateljstvo na poprečno premajhno službo tamošnjega okraja in priporočalo, da se vlakospremno osobje bolj izrabi.

Žal se na to priporočilo pri sestavi le tošnjih službenih redov ni oziralo, nasprotno se je na posameznih postajah pridržalo vse osobje, ki je bilo potrebno v zimskem času 1908 za časa večjega prometa.

Povprečno dnevno delo partiji pri osebnih vlakih je znašalo v postajah:

Beljak c. k. držav. žel.	5 ur 34 minut
St. Vid n/G.	6 » 58 »
Ljubno	6 » 51 »
Vorderberg	6 » 22 »

in pri domačih sprevodnikih kakor pri tovornih oddelkih, skoro povsod manj, nego 8 ur, kar pri varčnem gospodarstvu gotovo ne more veljati za zadostno.

Žalostna posledica tega negospodarskega početja se uže kaže v velikom prekoračenju dovoljenega kredita za voznine, kar je v velikem nasprotju z zmanjšanim prometom. C. kr. državno-železniškemu ravnateljstvu se toraj nalaga, da natančno preišče voznoslužbene rede in jih na podlagi varčnega gospodarstva prilagodi današnjim službenim potrebam.

Pri tem je gledati, da se vlakovnovozne partije izrabijo v smislu predpisov glede službenega časa in počitkov, in je število

vlakovožnih partij kakor rezerv znižati kolikor mogoče.

S tem, da se c. kr. drž. žel. ravnateljstvo opozarja na odredbo c. kr. žel. minist. št. 65/193/9a, od dne 16. decembra 1908, glede varčnega gospodarstva, pričakuje žel. ministerstvo, da se bo to v bodoče upoštevalo. Predloženo poročilo vlakovodij v Ljubnem, od 5. junija t. l. št. 16/948/5 radi uvrstitve manipulacijskih sprevodnikov, je v t. u. imenu zavrnilo.

Za c. kr. železniškega ministra:

Tuček l. r.

Evò Vam tovariši sprevodniki!

Iz omenjenega odloka se lahko precej naučite, če niste obdarjeni s popolno kurjo slepoto. Odlok, ki se je razglasil v okraju beljaškega ravnateljstva drž. žel., je namenjen ravno tako tržaškim drž. železničarjem kakor južnim. In sedaj vprašajte svojo grešno vest: Kaj je povod takim odredbam? Našli boste sami enostaven odgovor: Brezprimerna mlačnost in ignoranca sprevodnega osebja! Mnenje, da je z objavo cirkulara 385a postalo vsako delovanje nepotrebno, je napačno; nasprotno še cela vrsta stvari v imenovanem cirkularu je označenih, ki čakajo rešitve in rešile se bodo le tedaj za osebje ugodno, če bo imela organizacija močno zaslombo v svojih članih.

Vlakosprevodno osebje je menda drugzega mnenja in misli, da uže zadostuje, če se sklicuje na omenjeno okrožnico.

Zaupniki imajo v zadnjem času polne roke posla in to so znamenja, katera nam gotovo ne dajo povoda, biti veselim. Nasprotno kaže to dejstvo, da je počel nasprotnikom, toraj upravam, rasti greben in če v pravem času ne napravimo temu početu konca, potem — — —.

Prepričani sodrugji imajo toraj sveto dolžnost storiti vse, kar je v njih moči, da mlačneže privedejo do samozvesti, kajti težki časi se bližajo in hitrimi koraki, kakor nam jasno kaže velikansko gibanje naših švedskih sodrugov. Odločilen boj med kapitalom in proletarijatom se bliža in gorje slednjemu če ga razmere prebite, oziroma če ga iznenadijo, nepripravljenega. Klerikalizem in nacijonalizem napenjata vse sile v prid kapitalu, dobrovedoč, da bo le oni razred izšel zmagočen iz bojev, ki bo čvrst in krepak in v svesti si svoje moči. Železničarji imajo gotovo največ vzroka, vpoštevati ta dejstva, ker je ravno njih organizacija pospešila gmotni položaj v teku par let tako, da so na isto lahko ponosni. Citarana okrožnica naj jih toraj vzpodbuja k novemu delu, k novi agitaciji.

† **Vesela zgodba z nemškega katoliškega shoda.** Na čast udeležencem katoliškega shoda v Vratislavi so pripravili tudi vzlet zrakoplova. Veselje »vnebohoda« s sigurnim povratkom na to grešno zemljo bi si bila rada privoščila tudi dva duhovna svetnika iz Poznania; pa sreča jima ni bila mila. Najprvo je moral eden obeh duhovnikov zapustiti gondolo, ker je telesna teža obeh pobožnih gospodov presegala normalno težo treh povprečnih ljudi. Balon se je vzpel z zrakoplovcem in eno duhovno posodo kvišku. Po dolgi vožnji je zrakoplov zadel ob drevo in prestrašeni duhovnik je hotel porabiti ta trenotek, da skoči na zemljo. Toda v tem trenutku se balon zopet vzdigne in le s težavo je zrako-

plovec otel duhovnika gotove pogube. Po večurni blodnji v zračnih višinah se je balon zopet približal zemlji na tri metre. Sedaj je »prečastiti« vdrugič poizkusil svojo srečo in je res — z raztrganimi hlačami in potolčenim obrazom obvisel na grmu. Na avtomobilu, ki je že čakal nanj, se je umaknil preprešernemu smehu razposajene množice. Toda balon je, oproščen težkega duhovnega balasta, šnil kot strela v višave in se vzpel 4000 metrov visoko, da se je zrakoplovcu ulila kri. Še-le proti večeru je balon padel ob brzozavno napravo, stresel zrakoplovca z znatnimi poškodbami iz gondole in zopet izginil brez sledu. Kakor je zrakoplovec kasneje pripovedoval, se je »prečastiti« ves čas kaj strahopetno obnašal in je ves čas jecljal molitve za srečno rešitev. — Po vsem tem je soditi, da se je zrakoplovstvo duhovnim gospodom močno zamerilo.

Najvišje sodišče o krumirstvu. Ali je očitek krumirstva žaljenje časti? Okrajna sodnija je zanikala to vprašanje, češ, da splošnost izmišljalstva delavske kroge — ne vidi v krumirstvu nič nečastnega. Nasprotnega mnenja je bil vskljeni senat, ki je obtoženca spoznal krivega razžaljenja časti po § 488 k. z. Razlogi: Krumirstvo je zaničljivo dejanje, očitek krumirstva izroča človeka splošnemu zaničevanju. — Najvišje sodišče pa je sedaj na predlog generalne prokurature razsodilo, da je sodba apelnega sodišča v zakonu neutemeljena. Svoj pravdorek motivira z jako jekuljastimi argumenti, o katerih je na prvi pogled jasno, da so za lase privlečeni. Mnenje najvišjega sodišča je seveda za moralno naziranje delavstva popolnoma nemerodajno: delavstvo vidi v krumirstvu slejkoprej nečastno dejanje in v stavkokazu človeka, ki mu je užgano v čelo sramotno znamenje. Čast je pojav socialnega življenja in izvira iz moralnega ljudskega naziranja, pravosodje ima to ljudsko naziranje v vsakem posameznem pravnem slučaju upoštevati. Z dekreti popravljeni zdravo izražanje ljudske duše ni drugega kot smešen poizkus.

Določbe za delavski odbor

pri c. kr. priv. južno-železniški družbi
(avstrijske proge).

§. 1.

Namen delavskega odbora je, v smislu pravil izvoljenim zastopnikom delavstva nuditi priliko, da v splošnih, v prvi vrsti pa koristi delavstva v področju c. kr. priv. južne železnice (avstrijske proge) tičočih se zadevah, tako posebno v mēzdnih vprašanjih predlagajo želje in pritožbe ter oddajajo svoja mnenja.

Razpravljanje o zadevah posameznih delavcev je iz delavskih odborov izključeno.

Povsod, kjer se v tehle določbah govori o delavcih, je vedno razumeti one osebe, ki so pri c. kr. priv. južno-železniški družbi uslužbene proti dnevni mezdi ali pa proti dnevni plači.

§. 2.

Delavski odbor ima svoj sedež na Dunaju.

Volitev odbora se vrši razdeljeno po glavnih službenih panogah v štirih skupinah, in sicer tako-le:

1. V skupini progovdrževalnih in na progi vposlenih delavcev.
2. V skupini delavcev v kurilnicah in vlakovno-pospeševalnih postajah.
3. V skupini delavcev na Dunaju, Gracu, Mariboru s Ptujem, in v Inomostu.
4. V skupini delavcev pri prometu.

Uvrstitev delavcev drugih službenih panog, kakor na primer delavcev pri materialni upravi i. t. d., v jedno teh štirih volilnih skupin, se prepušča odločitvi generalnega ravnateljstva.

V 1. 2. in 4. volilni skupini volijo delavci, uslužbeni v krajevnem področju jednega obratnega nadzorništva iz srede onih delavcev, ki so uslužbeni v krajevnem področju istega obratnega nadzorništva in spadajo k isti volilni skupini ter imajo pasivno volilno pravico (§ 3), po dva odbornika in po dva namestnika.

V 3. volilni skupini volijo mariborski in ptujski delavniški delavci skupaj tri odbornike in tri namestnike iz srede delavcev, ki morejo biti voljeni (§ 3) in so uslužbeni v teh delavnicah. Delavniški delavci na Dunaju in delavniški delavci v Inomostu, volijo po dva odbornika in po dva namestnika. Konečno volijo delavniški delavci v Gracu jednega odbornika in jednega namestnika iz srede delavcev, uslužbenih v tamošnji delavnici, ki imajo pravico biti voljeni (§ 3).

Generalni ravnatelj imenuje iz vsake volilne skupine po jednega odbornika in po jednega namestnika.

Izvoljeni oziroma imenovani odborniki jedne volilne skupine tvorijo skupaj jedno sekcijo delavskega odbora.

§. 3.

Voliti in voljeni biti morejo v vsaki volilni skupini in v mejah zarisanih zgoraj v § 2, vsi delavci, ki so dovršili 24. leto, so najmanj že jedno leto v službi c. kr. priv. južne železnice in so tudi že najmanj jedno leto uposleni v jedni onih službenih panog, ki pripadajo dotični volilni skupini. Delavke ne morejo ne voliti niti ne morejo biti voljene.

§. 4.

Za volitev samo pa veljajo sledeče določbe:

Dan volitve določi generalno ravnateljstvo in ga ima najmanj dva tedna pred volitvijo objaviti v zbirki okrožnic A. Na onih službenih mestih, kjer je personalni status jako obsežen, je treba tudi ukreniti potrebno, da se o razpisu volitev obveste vsi delavci.

Glasovnice imajo biti po posameznih volilnih skupinah izdane v štirih različnih barvah in opremljene s suhim pečatom c. kr. priv. južne železniške družbe.

Za volitev, ki se vrši tajno, so uporabljivi samo oni volilni listki, ki jih je razdelil službeni predstojnik.

Glasovnice je smatrati za tiskovine, ktere je treba natančno poračunati. Iste izdajati morejo samo službeni predstojniki ali pa organi od predstojnikov za to določeni, osebno; skrbeti je za to, da glasovnico dobi vsak upravičenec.

Vsak volilec ima ipolnjeno glasovnico oddati osebno svojemu službenemu predstojniku, ali pa organu, ki ga je predstojnik to syrho določil in sicer pred pretekom termina, določenega za volilni dan.

Na uradne glasovnice se smejo prilepit tudi listki s tiskanimi ali pa napisanimi kandidati; glasovnice je oddati v zalepljenih kovertah.

Oddane glasovnice imajo služb. predstojniki odposlati nemudoma generalnemu ravnateljstvu, ločene po pozameznih volilnih skupinah in v zaprtih kovertah s primerim pojasnilom, glede izostalih glasovnic.

Glasovnice oddane po razpisnem volilnem terminu je zavrnilo.

Natančneje določbe o evidenci, o zaračunanju in o predložitvi glasovnic na generalno ravnateljstvo se bodo objavile potom okrožnice.

Skrutinij došlih glasovnic se ima izvršiti pri generalnem ravnateljstvu po komisiji, ki jo ravnateljstvo v to syrho sestavi; tej komisiji je pa dodeliti tudi štiri posebne delavske zaupnike.

Rezultat skrutinija je zabeležiti v zapisniku, sestavljenem za vsako volilno skupino.

posebej; ta zapisnik imajo podpisati vsi člani komisije.

V vsaki volilni skupini je smatrati za izvoljene one, ki so dobili relativno največ veljavnih glasov; v slučaju razpolovljenja sov odloči zreb. Izvoljeni imajo tekom osem dni izjaviti, ako izvolitev prevzamejo.

Lista izvoljenih in imenovanih odbornikov in njihovih namestnikov se bode priobčila v okrožniški zbirki A. Tamkaj je tudi navesti število oddanih veljavnih glasov, ki jih je dobil eden ali drugi izvoljenih članov.

§. 5.

Funkcijska doba izvoljenih kakor tudi imenovanih odbornikov in njihovih namestnikov znaša tri leta, računši od volilnega dne, oziroma od dne, ko so bili dotičniki imenovani.

Pred pretekom te dobe pa preneha uradno poslovanje odbornikovo, oziroma namestnikovo:

- a) ako odloži mandat;
- b) ako je bil obsojen na kazen zapora ali ječe.

Ako izvoljeni ali imenovani član ne prevzame mesta, ali, ako se odpove mandatu, oziroma ako se izključi pred pretekom funkcijske dobe, tedaj stopi na mesto izvoljenega člana oni namestnik, ki je pri volitvi dobil relativno največ glasov; na mesto imenovanega člana pa stopi imenovani namestnik.

§. 6.

Odborove seje se vršijo redno vsako leto enkrat, vendar pa generalno ravnateljstvo v slučaju, ako je to potrebno, tudi lahko skliče izvanredne seje.

Vsaka pozamezna sekcija ima navadno svoje lastne seje; ako pa generalno ravnateljstvo smatra za potrebno tedaj more tčpatam sklicati tudi dve, tri ali pa tudi vse štiri sekcije k skupni seji.

Upravni svet imenuje za funkcijsko dobo delavskega odbora (§ 5) predsednika temu delavskemu odboru in tudi njegovega namestnika; le-ta predseduje pri skupnih sejah vseh sekcij delavskega odbora. Za seje posameznih sekcij pa imenuje upravni svet predsednika in njegovega namestnika iz dotičnega strokovnega oddelka za gorioznačeni čas.

Za skupne seje dveh oziroma treh sekcij določi predsednika od slučaja do slučaja generalni ravnatelj iz vrst omenjenih funkcijonarjev.

Dnevni red, ki ga ima sestaviti predsednik se ima priobčiti odbornikom najkasneje en teden pred sejo; odborniki pa imajo svoje predloge k razpravi prijaviti potom službenega predstojnika predsedniku; le-ta ima odločiti, ako predlogi po svoji vsebini morejo biti predmetom razprave v delavskem odboru (§ 1) in če jih je postaviti na dnevni red prihodnje seje.

Članom odbornikom se jamči prostost izražanja svojih naziranj, v kolikor ni to omejeno po obstoječih zakonih in po službenem redu in se ne more nobenega člana radi glasovanja v sejah, pozivati službeno na odgovornost.

Ako se kak član pri sejah ne obnaša dostojno, tedaj ga ima predsednik pravico izključiti iz seje; v slučaju pa, da se nedotojni nastopi ponavljajo, tedaj predsednik tudi lahko predlaga generalnemu ravnateljstvu, da se dotičniku odvzame mandat.

Sklepčnost delavskih odborov ni vezana nobeno določeno število navzočih zastopnikov; v tem oziru je prepuščeno predsednikovi volji, da odloči, jeli se v slučaju odsotnosti nekaterih odbornikov ima napravljati o enem ali drugem predmetu, ali pa če se ima razprava o istem preložiti na prihodnjo sejo.

Odborovi člani so dolžni vdeleževati se sej; v slučaju da svoje odsotnosti ne bi

mogli opravičiti, jim ravnateljstvo zamore odvzeti mandat.

Pri glasovanju odloča absolutna večina odborniskih glasov; predsednik, nadalje uradnik, ki fungira kot zapisnikar, kakor tudi drugi uradniki, ki jih je ravnateljstvo eventualno pošlje k seji, v svrhu pojasnitev, nimajo pravice glasovati.

Imena vseh vdeležencev, nadalje kratek pregled razprave in pa rezultat glasovanja, ima zapisnikar zabeležiti v zapisnik, ki ga podpiše on sam, predsednik in pa jeden odbornik, katerega izmed sebe izvolijo oni vdeleženci, ki imajo pravico glasovanja. Zapisnik je hraniti pri predsedniku delavskega odbora. Vsakemu odborniku se dovoli vpregledati v ta zapisnik, ako se je v to svrhu popreje javil pri predsedniku.

Tekom osmih dni po seji ima predsednik predložiti zapisnik pristojnemu strokovnemu ravnateljstvu, da ukrene potrebno z ozirom na oddana mnjenja.

§. 7.

Odborniki dobivajo tudi za čas svoje odsotnosti vsled vdeležbe pri odborovih sejah, svoje normalne dnevne mezde.

Razven tega pa dobijo oni odborniki, ki stanujejo v kraju, kjer se vrši odborova seja, za vsak dan, kadar se je vdeležijo, posebno odškodnino, v znesku 2 kron; odborniki pa, ki ne stanujejo v kraju, kjer se vrši seja, dobijo prosto vožnjo po železnici do tja in za vsak tudi samo započeti dan njihove odsotnosti od svojega bivališča, odškodnino za potne stroške v znesku dvakratne normalne dnevne mezde, oziroma, če je ta mezda manjša nego 3 krone, znesek 6 kron.

§. 8.

Upravni svet zamore delavski odbor razpustiti vsaki čas.

Prve volitve na podlagi objavljenih določb se vrši jeseni tekočega leta.

Na Dunaju, 23. julija 1909.

Generalni ravnatelj:

Eger, I. r.

Vršijo se sledeči shodi

KONFERENCE.

Dne 22. septembra t. l. ob 9. uri popoldne, se vrši **Mariboru** v dvorani »Gambirushalle« konferenca vlako-spremnega osobja južne železnice (nadsprevodniki, pomožni sprevodniki in zavirači) s sledečim provizoričnim dnevnim redom:

1. Položaj, želje in zahteve vlakosprennega osobja južne železnice.
2. Splošnosti.

Konferenca bode najbrž trajala en dan. Ker pa želi krajevna skupina Inomost, da se vrši konferenca dva dni, je tudi mogoče da bode ista trajala dva dni. O tem bode sklepala konferenca sama.

Imena delegatov je naznaniti centrali najdalje do 19. septembra t. l.

Dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer, se vrši na **Pragerskem**, v gostilni **Poschauko**, izvanredni občni zbor tamošnje krajevne skupine z dnevnim redom:

1. Poročila: a) predsednika; b) blagajničarja in c) zapisnikarja.
2. Volitev odbora.
3. Zaključenje državnega zbora, novi davki in slovensko ljudstvo. Referent sodr. *Kitch!*
4. Železničarji in njih organizacija. — Referent sodr. *Kopač.*
5. Predlogi in vprašanja.

Sodrug! Vdeležite se polnoštevilno tega shoda.

V soboto, dne 25. septembra t. l. se vrši na Dunaju v delavskem domu X. okr.

Laxenburgerstrasse 8—10 državna konferenca vozovnih mojstrov in vozovnih nadzornikov (Wagenmeister und Wagenaufseher) vseh avstrijskih železnic s sledečim provizoričnim dnevnim redom:

1. Položaj, želje in zahteve vozovnih mojstrov in nadzornikov vseh avstrijskih železnic.
2. Organizacija.
3. Raznoterosti.

Konferenca bode trajala en dan. Imena delegatov je naznaniti centrali najdalje do 21. septembra t. l.

Dne 27. t. m. se vrši v **Borovnici** občni zbor tamošnje krajevne skupine. Sodrug! vdeležite se polnoštevilno tega zbora.

Mesečne seje članov krajevne skupine Ptuj se vrše prvo nedeljo po 10-tem vsakega meseca v Pesserl-ovi gostilni.

Sodruge vabimo, da se teh sej v velikem številu vdeležujejo.

Nadalje vabimo sodruge, ki so že eno leto člani društva, da pridejo za-menjat začasne karte (Interims-karte) s knjižicami.

Odbor.

Usem krajevnim skupinam in v plačevalnicam v tržaškem ravnateljstvu na znanje!

Cenjeni sodrug!

V smislu sklepa občnega zbora krajevne skupine **Trst II.** sklicuje podpisano tajništvo dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne, na **Jesenice** v »Hotel pri pošti«

posvetovanje eksekutivnega osobja,

ki še nima poldrugokratnega vračunanja službenega časa v provizijski sklad, z dnevnim redom:

1. Poldrugokratno vračunanje službenega časa v provizijski sklad za eksekutivno osobje.
2. Nova avtomatika.
3. Raznoterosti.

Ker je to posvetovanje zelo važno in nujno potrebno, Vas prosimo, da razvijete za to potrebno agitacijo in da odpošljete delegate.

Stroške za to delegacijo mora vsaka krajevna skupina sama pokriti.

Z bratskim pozdravom

Železničarsko tajništvo.

Vršili so se sledeči shodi

In zborovanja

Dne 9. t. m. se je vršil v delavskem domu ulica Boschetto 5, v **Trstu** javen železničarski shod z dnevnim redom:

1. Okrožnica 385 A III. A. 1. točka.
2. Nov službeni red čuvajskega osobja južne žel.
3. Raznoterosti.

K prvi točki je predsednik sodr. Zlobec, podelil besedo sodrugu Franu Herzig-u.

Govornik je izvajal o razvoju organizacije od začetka pa do sedaj. Ker je organizacija nekaterim krogom postala neprijetna, jo je vlada l. 1896. razpustila. A to je ni moglo vničiti. Razvila se je od tistega časa sem do sedanje moči.

Nato omenja govornik pasivne odpore 1. 1905 in pa 1907, in pripoveduje kaj so železničarji s temi pridobili. Bili so hude boje, predenj so zamogli vresničiti vsaj en del svojih zahtev.

Omenjal je dolgoletna pogajanja z ravnateljstvom južne železnice. Zadnja seja tega pogajanja se je vršila celih sedem ur, (30. oktobra 1907).

Oziral se je govornik pri svojih izvajanjih na pridobitve čuvajškega osobja in razkril pri tem vse krivice, oziroma neizvršene koncesije in zahteve. Omenjal je med drugim tudi, da sprva ni hotelo ravnateljstvo južne žel. delavcem prav ničesar dati. Ko so pa naši odposlanci izjavili, da se pod temi pogoji nikakor ne morejo pogajati, je slednjič ravnateljstvo vendar le popustilo.

Govornik omenja nadalje ustanovitev provizijskega sklada za delavce južne žel., ki bi se imela izvršiti s 1. januarjem 1910. A ničesar se ni slišati o tem. Tudi delavski odbor bi moral že davno biti sklican, a niso se niti volitve razpisane.

Zahtevalo se je tudi ocenjevanje čuvajških hiš, a ravnateljstvo noče o tem ničesar slišati.

Nato preide poročevalec k drugi točki dnevnega reda in izvaja med drugim tudi o namerjavanju južne železnice, razpustiti mnogo čuvajških mest, ter uvesti progne pohodnike. Nato omenja odkazanje prog pohodnikom. Dočim je odkazano pri državni železnici enemu pohodniku po 5 ali k večjemu 6 kilometrov proge, je odkaze južna železnica enemu pohodniku 8 do 15 kilometrov. In to progno mora vsak dan dvakrat obhoditi. Določeno je seveda, da se sme nazaj peljati z vlakom. A vendar se ni prost, ko pride nazaj: delati mora po tem trudu še skozi 9 ur službo pri zatvornicah. Delati mora službo po sedem noči zapored in še le potem imu je milostno dovoljeno spati eno noč. Potem se začne trpljenje zopet znova.

Nato prebere govornik, sledečo, enoglasno sprejeto

Resolucijo:

Dne 9. septembra 1909 v delavskem domu v Trstu sbrani železničarji vseh kategorij, protestirajo odločno vsled protikontratalnega postopanja južne železnice pri izvrševanju Okrožnice 385 A, 1907, III. A, 1. točka in v smislu odloka c. kr. železniškega ministerstva od 5. julija 1908, št. 30.000, vsled katerega postopanja je pritrngano v smislu okrožnice 536 A 1908, napredovanje s 1. julijem 1908, s 1. januarjem 1909 in s 1. julijem 1909, veliki večini vsega čuvajškega osobja za eno, poldrugo in celo za dve leti. Protestirajo pa proti temu tembolj, ker so se proti obrisu z 1. 1907 znatno poslabšale razmere čuvajškega osobja vsled tega, ker izostanejo okrajšalne dobe.

Protestirajo nadalje proti temu, da se je centralnim čuvajem in sprevodnikom — F, kakor tudi drugim uslužbenim kategorijam, imenovanim v okrožnici 151 A 1909, ravno v smislu te okrožnice določila čakalna doba v stopnji 1500 kron s petimi, namesto s tremi leti.

Zbrani obsojajo to postopanje kot prelomitev pogodbe, ki se je sklenila 1. 1907 z zastopniki vsega osobja in ki se je objavila v okrožnici 385 A 1907, III. A, 1. točka.

Protestirajo tudi proti zavlavlčevanju izvedenja novega službenega reda za progne čuvaje, katero zavlavlčevanje se dogaja pri stavbenem ravnateljstvu južne železnice, kakor tudi proti načinu njega izvedenja. Nadalje protestirajo proti združenju progne službe z zatvorniško, proti normiranju službenega časa pri zatvornicah, ki naj bi trajal sedem noči zaporedoma, kakor tudi proti zaničljivi plači ene krone, ki jo dobivajo čuvajške žene za dva dni zatvorniške službe.

Zbrani toraj najdloneje pozivljajo generalno ravnateljstvo južne železnice, da odstrani omenjene nedostatke, da takoj izvede napredovanje vseh čuvajev, ki bi se imelo vsled določbe gori omenjenega odloka železniškega ministerstva izvršiti že 1. julija 1908, 1. januarja 1909, ali pa 1. julija 1909, in to po določbah okrožnice 385 A 1907, III. A, 1. točka. Izvede naj se to napredovanje z veljavnostjo že večkrat omenjenih rokov. Nadalje naj se takoj uvede nov službeni red za progne čuvaje analogno razmeram pri c. kr. državni železnici.

Vsi zbrani izjavljajo solidarnost s čuvaji in pozivljajo člane personalne komisije, kakor tudi centralo splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo, da nastopajo z vsemi pripravnimi sredstvi, da bode uprava južne železnice izpolnjevala dane obljube in točno izvrševala sklenjene pogodbe.

Nato povzame besedo sodrug Kopač in raztolmači govornikova izvajanja v slovenskem jeziku, ter razloži navzočim tudi posamezne točke predstojee resolucije.

Nato zaključil predsednik ta zanimiv shod.

Dne 10. t. m. je bil v Ljubljani, v gostilni „International“ ob 2. uri popoldan, shod južnih železničarjev, na katerem sta poročala sodr. Herzig, član personalne komisije z Dunaja, in sodr. Kopač iz Trsta. Shoda se je vdeležilo vzlic skrajno neugodnemu času, precejšnje število železničarjev, ki so pazno sledili izvajanjem govornikov.

Predložena resolucija je bila enoglasno sprejeta in nadejati se je, da bodo poslušalci uvaževali apel govornikov in z vstrajno agitacijo privedli vse mlačneže v organizacijo. Kajti le, če bo organizacija čvrsta in močna, se bodo uresničile v resoluciji izrečene želje. Vsi toraj na delo! Shod je trajal 3 ure.

Dne 17. avgusta se je vršil na **Jesenicah** železničarski shod po § 2. Na dnevnem redu je bilo:

1. Poldrugokratno vračunanje službenega časa v provizijski sklad.
2. Nova avtomatika.
3. Raznoterosti.

K prvi točki jegovoril sodr. *Promitzer*. Med drugimi izvaja o nevarnosti premikaške službe, češ da je jako malo premikačev, ki bi zamogli s popolnoma zdravimi udi uživati pokojnino. Navadno so vpokojeni premikači pohabljeni. Predlagal je sledečo resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta:

Vse premikaško osobje zahteva, da se čimprej uvede poldrugokratno vračunanje službenega časa za provizijski sklad, in nujno prosijo železniško ministerstvo, naj tej zahtevi čimprej mogoče ugodí.

Sodr. *Krottendorfer* izvaja o težavni službi postajnega in prognega osobja in izreka upanje, da bode tudi vlakovnospremno osobje postopalo solidarno z drugim osobjem, ker mora dostikrat, v slučaju nesposobnosti za vožno službo, opravljati službo na postaji.

K drugi točki izvaja sodr. *Promitzer* o obljubah danih 1. 1908, glede nove avtomatike. Vse osobje je upalo na zboljšanje razmer, a dosti jih je, ki so se varali v svojih upih. K tej točki je govorilo še več sodrugov, ter omenjalo, da vre tudi v drugih ravnateljskih okrajih kjer je vprašanje o novi avtomatiki na dnevnem redu.

V tretji točki dnevnega reda se je razpravljalo o stanovanjski mizeriji in o nizki stanarinski dokladi. Treba je graditve personalnih hiš. Konečno naznani sodr. *Promitzer*, da bode v kratkem sklicana lokalna konferenca postajnega osobja, tržaškega ravnateljstva in vabi, da se delegati vseh krajevnih skupin in vplačevalnic vdeležijo te konference.

Zaključenje shoda ob 10 uri zvečer.

Na znanje!

Delavske organizacije so v Ljubljani otvorile skupno čitalnico, ker je razpoloženi 62 strokovnih, političnih, zabavnih in znanstvenih časnikov. Sodruga železničarje opozarjamo, naj se tudi oni poslužujejo te skupne čitalnice, ki je v Selenburgovih ul. 6/II — zraven glavne pošte!

Strokovno tajništvo v Ljubljani ima sedaj sedež v Selenburgovih ul. 6/II. — Tam je tudi pisarna „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ter sedež I2 strokovnih organizacij

Spodnja Šiška. Člani, kateri imajo knjige iz knjižnice, so naprošeni, da prinesejo knjige nazaj, da bo mogoče iste urediti.

Knjige se izdajajo vsako **nedeljo** od 10. ure do 12., tudi mesečni prispevki se sprejemajo istočasno.

Želeti bi bilo, da bi člani bolje obiskovali društveni lokal nego da podpirajo nasprotnike.

Če je o kakšni zadevi razpravljati se razpravlja tam in ne po drugih gostilnah kjer se prodajajo **Naše Domače Ovce**.

Krajevna skupina Sv. Peter na Kranjskem naznanja cenjenim sodrugom, da se je **društvo preselilo** v gostilno „**Pri Reškem mestu**“, po starem „**pri Lavrenčiču**“. Priporoča se vsem sodrugom, da obiskujejo to gostilno, kadar se mudijo Sv. Petru. Dobra pijača in sveže jedi, gorke in mrzle so vedno na razpolago.

Vsem krajinim skupinam in vplačevalnicam tržaškega tajništva „**Splošnega prav. in strokovnega društva za Avstrijo**“, na znanje!

Vodstva kr. skupin in uplačevalnic, se prosijo, da se radi shodov, za katere želé govornike, najmanj en teden pred nameravenem shodom obrnejo na železničarsko tajništvo v Trstu ulica **Boschetto 5.** Inače ob najboljši volji, ne moremo vstreti željam sodrugov.

Železničarsko tajništvo.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Rdeči Prapor.**

PRIPOROČILO

Sodrugom, ki prihajajo v Ljubljano se priporoča

Restavracija „INTERNATIONAL“

ob Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora

Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina, kakor tudi gorka in mrzla kuhinja

Na razpolago je lep senčnat vrt s kegliščem in vsi slovenski ter nemški in italijanski delavski listi.

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič
restavratorka

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Josip Kopač**.
Tisk Dragutin Priora ~ Kopru.